

Motorn som driver arbetet med jämställdhet

TEXT & BILD: NAZAR MOHAMMAD SAKAR & MALIN LAGER

ISAKs policy står det tydligt att organisationen ska arbeta med genus och mänskliga rättigheter och fortsätta att integrera och utveckla genuskonceptet inom organisationen. Men vilka är personerna som arbetar med dessa frågor på enheten för genus och mänskliga rättigheter? Hur är det att arbeta med dessa frågor och hur anammar personalen utmaningarna med att arbeta med genusfrågor på ett religiöst och kulturellt korrekt sätt?

I enhetens egna styrdokument liknar man aktiviteterna med motorn som driver arbetet med genus, jämställdhet och mänskliga rättigheter – frågor som många gånger kan vara en stor utmaning i ett land som Afghanistan. Enheten har tre anställda – två lokalanställda vid namn Fatima Faizi och Mohammad Ismail Nawabi samt Wiuu Lillesaar som arbetar som chef.

Fatima Faizi är 41 år, gift och har två barn – en pojke på elva år och en flicka på tolv. Hon började sin karriär på SAK år 2002 som skolkonsulent på östra regionkontoret i Kabul. Där arbetade hon i tre år innan hon sökte sig till enheten för genus och mänskliga rättigheter. Det var hennes personliga intresse i kombination med den professionella bakgrunden som gjorde att hon sökte jobbet. Hennes utbildningsbakgrund utgörs av en kandidatexamen i litteratur och en magisterexamen i psykologi, båda från Kabuls universitet. Under sin tid som flykting i Pakistan arbetade hon bland annat som professor på Ummahatul Mumineen Universitetet i nio år där

Fatima Faizi och Ismail Nawabi.

hon undervisade afghanska flyktingkvinnor.

Fatimas huvudsakliga uppgift på genusenheten går ut på att planera, arrangera och genomföra genusutbildningar – ett projekt som drog igång i mitten av 2005 och som kommer fortlöpa under 2007-08. Utbildningen är uppdelad i tre steg. I det första steget går man igenom medvetenhet om begreppet genus. I det andra behandlar man begreppet genus i utveckling. Det tredje och sista steget innehåller en genusanalys. Hela utbildningen kräver ett aktivt deltagande av alla medverkande. I steg tre får deltagarna förbereda manualer, genomföra rollspel och slutligen skapa en genusstrategi för sina respektive arbetsområden.

Under största delen av förra året jobbade Fatima och hennes kolleger intensivt med att utbilda och stärka medvetenheten kring genusfrågor inom SAKs olika programverksamheter. Under de olika utbildningstillfällena fick de ta emot en rad skiftande reaktioner. Fatima och de andra på enheten är dock ense om att reaktionerna till övervägande del var positiva.

– I början var folk fundersamma och misstänksamma kring vad utbildningen skulle handla om, men det slutade oftast med att de var positiva och ville fortsätta arbeta med genus och jämställdhet efter kursens slut.

Fatima berättar att hon hört att vissa av de manliga kursdeltagarna till och med börjat dela upp arbetsuppgifter mellan alla familjemedlemmar (inte bara mellan kvinnor och flickor) för att bättre kunna hjälpa till med olika sysslor i hemmet.

På hemmafronten får Fatima själv stort stöd från sin egen familj, något som är helt avgörande för att hon ska kunna arbeta. Fatima förklarar stolt att hennes största supportrar av dem alla är hennes man.

– Hela min familj stöttar mig i min karriär, min man, mina bröder och min farbror, allihopa. Utan stödet från min man skulle jag aldrig kunna jobba som jag gör. Han tar hand om barnen, ser till att de kommer till skolan och sköter till och med tvätten när jag är bortrest.

Fatimas jobb kräver ibland långa resor. Hon kan vara bortrest i över 20 dagar i sträck.

– År 2003 åkte jag på en Sida-

Genusutbildning för SAK-anställda under ledning av Fatima och Nawabi.

workshop till Sverige. Utan stödet från min man och min familj skulle det inte varit möjligt för mig att resa dit. Hon gör en paus och tillägger:

– Men det tog mig många år att få honom dit han är i dag, säger Fatima och skrattar gott.

Fatima ser ljusst på framtiden. Hon inser vikten av de frågor hon driver i sitt arbete.

– Jag är säker på att om vi fortsätter att arbeta med genusfrågor på rätt sätt och inte ger upp, så kommer vårt samhälle inom 10-15 år att vara friare och mer jämställt. Visst kommer det ta tid men vi har i alla fall kommit en liten bit på väg.

Ismail Nawabi är 53 år och har sex barn – tre pojkar och tre flickor. Att vara den enda mannen som arbetar på enheten har aldrig varit något problem för honom.

– Jag har aldrig tyckt det varit konstigt, jag tänker inte på att jag är den enda mannen på enheten.

Nawabi har en lång och gedigen historia med att arbeta med genusfrågor. Med sina 29 års erfarenhet från kvinno-

ministeriet vinner han stor respekt hos sina kolleger. Nawabi började arbeta för SAK i april 2005 och nu jobbar han och Fatima tätt ihop som ett team. De har båda två varit med och genomfört genusutbildningar runt om i landet och de har under det gångna året rest runt och genomfört genusutbildningar på SAKs kontor i Kunduz, Taloqan, Pul-i-Khumri, Mazar-i-Sharif, Wardak, Jalalabad, Ghazni och Kabul. Resorna runt om i landet har betytt många dagar borta från familjen. Nawabi förklarar att trots att det ibland har känts jobbigt, trots de motgångar som man ibland har så spelar det ingen roll så länge man har mål i livet.

– Jag har ett mål med det jag gör och därför är hårt jobb inget problem för mig, säger Nawabi.

Kanske är det därför han och Fatima kompletterar varandra så bra, en kvinna och en man med olika bakgrund och erfarenheter men med ett gemensamt mål.

– Vi arbetar för att eliminera all diskriminering mot både kvinnor och män och stärka medvetenheten kring kvinnors och mäns roller i familjen, i samhället och på den allmänna arenan, säger Nawabi.

Men att utbilda män och kvinnor i genusfrågor, att diskutera begrepp som lika rättigheter för kvinnor och män, att behandla ämnen som religiösa, traditionella seder, att få folk att lyssna, förstå och acceptera har inte alltid varit en enkel uppgift för varken för Nawabi eller Fatima. De har tagit emot många åsikter – positiva och negativa. De har med öppna armar välkomnat de många diskussioner som

ämnet skapar. Det negativa har mest handlat om själva begreppet “genus”.

– Många tycker att benämningen genus är ett begrepp som är påtvingat av ett västerländskt sätt att tänka och att det borde ersättas av en mer lokalt accepterad term, förklarar Nawabi. Vi lever i ett religiöst och traditionellt samhälle där lika rättigheter inte existerar, men vi måste försöka lyfta fram och uppmuntra folk att tänka på ett nytt sätt och visa dem att islam faktiskt ger kvinnor och män lika rättigheter. Han tillägger dock att de flesta rösterna har varit positiva och lovorden många.

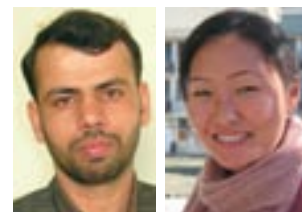
– De flesta trodde att vi bara skulle prata om kvinnors rätt och om alla orättvisor, men de flesta blev förvånade när det insåg att genus handlar om så mycket mer än det, säger Nawabi.

Han avslutar med att påpeka samma sak som Fatima – afghanerna behöver tid på sig och precis som Fatima ser han ljusst på framtiden.

– Fortsätter vi att genomföra våra utbildningar, utbilda människor ute på landsbygden och ute i byarna så kommer det till slut växa upp en ny generation med nya idéer och nya värderingar.

Med Nawabis avslutande ord i minnet är det bara att önska dem lycka till och hoppas att deras enhet fortsätter driva dessa viktiga frågor vidare. ■

Nazar Mohammad Sahak
och Malin
Lager arbetar på SAKs informationsavdelning i Kabul.

► Genus

- Begreppet genus (eller gender på engelska) syftar till de socialt konstruerade könsrollerna – det vi vanligtvis förknippar med typiskt manligt respektive kvinnligt.
- I Sverige togs begreppet i bruk 1988 för att man ville visa på den mängd tolkningar och förståelser som vidhänger våra förståelser av vad som betraktas som just manligt och kvinnligt.
- Myntare av begreppet i Sverige är professor Yvonne Hirdman.